

Forebyggelse af marginalisering – om at arbejde med inklusion af udsatte børn, unge og deres familier ud fra et antropologisk, førstepersons perspektiv

Den 7. September 2021

Ved Line Lerche Mørck, ph.d, cand. psych. og professor i 'Major identity formation, expansive learning and belonging – movement beyond gang involvement and radicalization'

Intro og Formål

Marginalisering har mange former og mange udtryk. Formålet med kurset er at blive klogere på marginaliseringens mekanismer, herunder hvad skolen og PRR kan gøre for at forebygge marginalisering. Hvad er med til at marginalisere børn, unge og deres familier? Og omvendt hvilke arrangementer, aktiviteter, og deltagelsesmuligheder kan være med til at forebygge marginalisering?

Læringsmål

Børn og unge længes efter at høre til i fællesskaber, og de længes efter anerkendelse. Manglen på muligheder for legitim og anerkendt deltagelse, er med til at skabe mistrivsel og skubbe børn ud af skolen.

Med afsæt i teori, begreber og metoder til at komme til forståelse med marginaliseringens mekanismer analyseret fra børnenes førstepersonsperspektiver, er kursets mål, at du udvikler færdigheder i forhold til:

- at kunne udtænke handlemuligheder i samarbejde med de berørte, mht. hvordan marginalisering kan forebygges og delvis overskrides.
- at kunne anvende metoder til i samarbejde med børn, unge og deres forældre at komme til forståelse med det meningsfulde i hverdagen, de gode vaner og det der fungerer for barnet.
- at skabe handlemuligheder i samarbejde med betydningsfulde andre, i relation til det i hverdagen, der frustrerer, stresser og marginaliserer.

Undervisningsform

Undervisningsformen veksler mellem oplæg, cases og gruppedrøftelser, hvor kursisterne også får mulighed for at reflektere over handlemuligheder i relation til en case fra egen praksis. På kurset introduceres teorier, begreber og metoder, der kan diskuteres i relation til cases fra skolepraksis: hvordan kan man fremme inkluderende praksis, og inkluderende fællesskaber i og omkring skolen, der kan medvirke til delvist overskride de marginale positioner.

Der introduceres til, hvordan kan arbejde med barnets og den unges førstepersonsperspektiver – samt antropologisk forstand at forstå betydningsfulde situationer i dybden. Til dette bygger vi bl.a.

på en moment-movement metode, der er en forskningsbaseret metode til at følge forandringer i livsførelsen hos udsatte børn, unge og med inddragelse af deres forældre (se Mørck & Østergaard, 2018). Ud fra egen case, skal kursisterne i gruppe lave udkast til beskrivelse af det meningsfulde, det der fungerer i og omkring skolen fra en udvalgt barn eller ung perspektiv. Herunder overvejelser af hvordan skolen kan arrangeres for barnet, så der skal skabes mere af det meningsfulde. Ligeledes laves et udkast til beskrivelse af situationer der frustrerer og stresser eleven, formuleret ud fra elevens perspektiv. Til disse situationer skal kursisterne drøfte handlemuligheder, samt udpege betydningsfulde andre, der kan gøre en forskel.

Inden undervisningsdagen, har kursisterne mødtes med hinanden i grupper og i gruppen har de udpeget og uddybet en egnet case (barn, ung eller familie), som vi vil arbejde videre med i undervisningen.

Undervisningen foregår som et fortroligt rum, dvs. man må ikke dele de cases der drøftes udenfor undervisningen, og inden man fremlægger sin case, skal man sørge for anonymisering.

Temaer i kurset

At komme til forståelse med *førstepersonsperspektiver*: sammen med de berørte udforske de livsbetingelser og arrangementers betydning decentreret i og på tværs af kontekster

Overskridende læring sætter fokus på det delvise i overskridelsen af marginalisering, fordi der er tale om processuel og kompleks overskridelse: en zig-zag-agtig proces, hvor de problemer, der overskrides, kan skifte form og indhold undervejs, og det er sjældent, de endegyldigt overskrides (Mørck, 2006).

Hvordan kan man arbejde med at fremme mening og fællesskabende praksis i skolen? Hvordan kan man undgå at de interventioner der indsættes er med til at stigmatisere og udstille de involverede, og dermed fastholder dem i en marginal position? Hvordan kan man i stedet tage udgangspunkt i og anerkende 'det fælles tredje', som deltagerne er engageret i, så de kan blive mere af det.

Forberedelse/mellem kursusdage

Kursister må påregne at mødes i studiegrupper 1-2 dage pr. semester. Deltagelse i studiegrupper er obligatorisk og har til formål at træne ift. egen praksis og give mulighed for fordybelse i udvalgte temaer.

Læs og diskuterer litteraturen før kursus, og forbered dig på at drøfte litteraturen med udgangspunkt i følgende spørgsmål:

Hvad er et første personsperspektiv – hvordan kan man som PPR psykolog få adgang til det?

Hvordan kan man fremme overskridende læring som del af skolens praksis?

Hvordan kan man fremme fællesskabende inkluderende praksis, og skabe anerkendelsesprocesser og mening for de der deltager i marginale positioner?

Primær litteratur

1. Mørck, L. L. (2010). Overskridende læring blandt udsatte unge i folkeskolen. *Unge Pædagoger*, 2, 20-28.
2. Lerche Mørck, Line, Kristensen, Karen-Lis (2016). *ADHD medication and social self-understanding Social practice research with a first grade in a Danish Primary School*. *Eur J Psychol Educ* (2016) 31:43–59. DOI 10.1007/s10212-014-0226-5.
3. Lerche Mørck, Line, Kristensen, Karen-Lis (2016). *Overskridende læring – med henblik på rekonceptualisering af strukturforståelse i ADHD-pædagogik*. Specialpædagogik i læreruddannelsen. Hans Reitzels Forlag, kapitel 6, side 129-147.
4. Mørck, L. L. (2009). Kritisk psykologisk perspektiv på intervention: Samarbejde omkring problemer og handlemuligheder. I: Svanholt, J., Bro & K., Løw, O. (red.), *Psykologiske perspektiver på intervention* (s.177-208). København: Dansk Psykologisk Forlag.
5. Gustafson, K. & Mørck, L. L. (2013). Forandringslæring med autisme-diagnoser? *Psyke & Logos*, 34, 203-224.
6. Mørck, L. L. & Østergaard, M. (2018). Livsførelseslisten i indskolingen - 'Just in time'-viden som udvidelse af praksis. *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*, 35, 30-46. Blå Serie, projekt nr. 35.